

Radio un televīzijas likuma 46.panta trešā daļa (Nacionālās radio un televīzijas padomes kompetence Latvijas Radio ģenerāldirektora iecelšanā)

Virsraksts: Nacionālā radio un televīzijas padome, lemjot par valsts bezpeļņas SIA „Latvijas Radio” ģenerāldirektora iecelšanu, rīkojas privāto tiesību jomā

Tēze: Administratīvo tiesu kompetencē ir izvērtēt tādu izpildvaras rīcību, kas pieļauta valsts pārvaldes jomā. Nav nozīmes tam, vai konkrētā institūcija, kuras darbība vai lēmums tiek pārsūdzēts, institucionāli iekļaujas valsts pārvaldē. Administratīvā procesa likuma izpratnē iestādes jēdziens piemērojams, ievērojot tā funkcionālo aspektu. Proti, ir būtiski, vai saskaņā ar ārējiem normatīvajiem aktiem tiesību subjekts konkrētajā gadījumā ir apveltīts ar varu valsts pārvaldes jomā.

Tēze: Valsts sabiedriskās raidorganizācijas izveido kā bezpeļņas uzņēmējdarbības (sabiedrības ar ierobežotu atbildību). Šo sabiedrisko raidorganizāciju dibināšanas, reģistrācijas un darbības noteikumus nosaka uzņēmējdarbību regulējošie normatīvie akti. Tādējādi valsts, dibinot sabiedriskās raidorganizācijas un nodrošinot to darbību, veic komercdarbību un līdz ar to darbojas privāto tiesību jomā.

Tēze: Nacionālās radio un televīzijas padome veic valsts bezpeļņas sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Latvijas Radio” dalībnieku pilnsapulces funkcijas, tostarp apstiprina tās statūtus, iecel ģenerāldirektoru, izveido revīzijas komisiju un apstiprina valdes sastāvu.

No minētā izriet, ka Padomes kā valsts kapitāla daļu turētājas kompetence attiecībā uz Latvijas Radio ir tikai un vienīgi privāttiesiska rakstura. Tas attiecas arī uz ģenerāldirektora iecelšanu, jo šajā gadījumā lēmumu attiecībā uz Latvijas Radio kā komercsabiedrību Padome pieņēmusi kā šīs komercsabiedrības kapitāla daļu turētāja, izlemjot, ar kuru pretendentu noslēdzams darba līgums.

**Latvijas Republikas Augstākās tiesas
Senāta Administratīvo lietu departamenta**

2006.gada 11. aprīlī

LĒMUMS

Lietā Nr. SKA – 226

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs senators V.Jonikāns

senatore J.Briede

senatore D.Mīta

atklātā tiesas sēdē izskatīja *U.D.* blakus sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 14.februāra lēmumu, ar kuru atstāts negrozīts Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2005.gada 30.novembra lēmums par atteikšanos pieņemt pieteikumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2005.gada 15.septembrī tika apstiprināts Nacionālās radio un televīzijas padomes (turpmāk - Padome) konkursa "Par tiesībām ieņemt valsts bezpeļņas SIA "Latvijas Radio" ģenerāldirektora amatu" nolikums. Padome 2005.gada 3.novembrī nepieņēma lēmuma projektu par konkursa uzvarētāja apstiprināšanu, tādējādi neapstiprinot Valsts bezpeļņas sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Latvijas Radio" (turpmāk - Latvijas Radio) ģenerāldirektora amatā nevienu no amata pretendentiem.

[2] Administratīvajā rajona tiesā 2005.gada 25.novembrī saņemts *U.D.* pieteikums, kurā pieteicējs lūdz tiesu: 1) pieņemt lēmumu par pagaidu noregulējumu un uzlikt par pienākumu Padomei apturēt jebkādas darbības, kas vērstas uz Latvijas Radio ģenerāldirektora iecelšanu, līdz stāsies spēkā tiesas nolēmums, kas pieņemts, pamatojoties uz šo pieteikumu; 2) atzīt par pieņemtu Padomes 2005.gada 3.novembra lēmuma projektu par konkursa "Par tiesībām ieņemt valsts bezpeļņas SIA "Latvijas Radio" ģenerāldirektora amatu" uzvarētāja apstiprināšanu par Latvijas Radio ģenerāldirektoru un uzlikt par pienākumu Padomei iesniegt pieteicējam noslēgšanai darba līguma projektu. *U.D.* norāda, ka saskaņā ar konkursa "Par tiesībām ieņemt valsts bezpeļņas SIA "Latvijas Radio" ģenerāldirektora amatu" nolikuma 5.1.punktu pēc pretendentu intervēšanas un novērtēšanas Padome ar balsojumu par Latvijas Radio ģenerāldirektoru apstiprina pretendentu, kurš ieguvis visaugstāko punktu summu. Norāda, ka no viņam nosūtītās Padomes 2005.gada 17.novembra vēstules Nr.01-10/11-

65 izriet, ka pieteicējs ieguvis visaugstāko punktu summu, tāpēc Padomei viņš jāapstiprina par Latvijas Radio ģenerāldirektoru.

[3] Administratīvās rajona tiesas tiesnese ar 2005.gada 30.novembra lēmumu atteicās pieņemt *U.D.* pieteikumu. Tiesnese atzinusi, ka Padomes lēmums ir rīcība privāto, nevis publisko tiesību jomā. Apstākļi, ka Padomei ar likumu kā viena no funkcijām ir noteikta Latvijas Radio ģenerāldirektora iecelšana, pats par sevi nerada publiskuma elementu un Padomes rīcības pārskatīšanas iespēju administratīvajā tiesā. Latvijas Radio kā valsts bezpeļņas sabiedrība ar ierobežotu atbildību ir reģistrēta komercreģistrā. Tā kā publisko tiesību komercsabiedrības nepastāv, tad sabiedriskās raidorganizācijas kā uzņēmuma darbība ir pakārtota privātajām tiesībām un lēmums, ko Padome pieņēmusi kā kapitāla daļu turētāja attiecībā uz šādu kapitālsabiedrību, ir lēmums privāto tiesību jomā.

[4] Par Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2005.gada 30.novembra lēmumu *U.D.* iesniedza blakus sūdzību. Tajā norādīts, ka atbilstoši divpakāpju teorijai Padomes lēmums par Latvijas Radio ģenerāldirektora lēmuma iecelšanu ir uzskatāms par lēmumu, kas pieņemts publisko tiesību jomā, bet uz šā lēmuma pamata tiek slēgts privāto tiesību līgums - darba līgums.

[5] Administratīvā apgabaltiesa ar 2006.gada 14.februāra lēmumu Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2005.gada 30.novembra lēmumu atstāja negrozītu, bet *U.D.* blakus sūdzību noraidīja. Lēmums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[5.1] Atbilstoši Radio un televīzijas likuma 41.pantam Padome ir patstāvīga institūcija - pilntiesīga autonoma iestāde, kas pārstāv sabiedrības intereses elektronisko sabiedrības saziņas līdzekļu jomā. Minētā likuma 42.panta pirmajā daļā noteikts, ka Padomi izveido Saeima, ievēlot tās sastāvā deviņus locekļus. Radio un televīzijas likuma 50.panta pirmā daļa paredz, ka Padomi finansē no valsts budžeta, savukārt 49.panta pirmā daļa noteic, ka Padome pati izstrādā un apstiprina savas iekšējās darbības noteikumus. Līdz ar to tiesa secina, ka Padome ir iestāde.

[5.2] Saskaņā ar Radio un televīzijas likuma 59.panta pirmo daļu Latvijas Radio ģenerāldirektoru uz pieciem gadiem ieceļ Padome, noslēdzot darba līgumu. Norāde uz darba līgumu Radio un televīzijas likuma 59.pantā liecina par darba tiesisko attiecību pastāvēšanu starp Padomi un Latvijas Radio ģenerāldirektoru. Tādējādi Latvijas Radio ģenerāldirektora amatā esošā persona vai amata pretendents nav īpaši pakļautā persona Administratīvā procesa likuma izpratnē.

[5.3] Radio un televīzijas likuma 57.panta otrajā daļā noteikts, ka Latvijas Radio un Latvijas Televīzija ir valsts bezpeļņas sabiedrības ar ierobežotu atbildību, kuru

pamatuzdevums ir nacionālā pasūtījuma īstenošana. Savukārt 57.panta trešajā daļā noteikts, ka Latvijas Radio un Latvijas Televīzijas pamatkapitālu (statūtu fondu) veido valsts ieguldītā manta, bet Padome ir valsts kapitāla daļu turētāja šajās uzņēmēj sabiedrībās un veic to dalībnieku pilnsapulces funkcijas. Valsts pārvaldes iekārtas likuma 87.panta pirmās daļas 3.punktā noteikts, ka viens no publisko tiesību juridiskās personas veidiem privāto tiesību jomā ir komercdarbība, kuras veikšanai atbilstoši likuma 88.panta otrajai daļai šī publisko tiesību juridiskā persona dibina komercsabiedrību. Atbilstoši Komerclikuma 1.panta pirmajai daļai komercsabiedrība ir viens no komersanta veidiem, un tā tiek ierakstīta komercreģistrā. Latvijas Radio kā valsts bezpeļņas sabiedrība ar ierobežotu atbildību ir reģistrēta komercreģistrā. Līdz ar to tiesa secina, ka Padomes lēmums ir uzskatāms par kapitāla daļu turētāja darbību, kas veikta, publisko tiesību subjektam darbojoties privāto tiesību jomā.

[6] Par Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 14.februāra lēmumu *U.D.* ir iesniedzis blakus sūdzību. Sūdzība pamatota ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[6.1] Lai noteiktu, kādā sfērā institūcija pieņem lēmumu, noteicošais kritērijs ir attiecīgā institūcijas funkcija. Padomes funkcijas - tostarp Latvijas Radio ģenerāldirektora iecelšana - pieskaitāmas publiskai darbībai.

[6.2] Atbilstoši divpakāpju teorijai Padomes lēmums par Latvijas Radio ģenerāldirektora iecelšanu ir uzskatāms par lēmumu, kas pieņemts publisko tiesību jomā, bet uz šā lēmuma pamata tiek slēgts privāto tiesību līgums - darba līgums starp Padomi un Latvijas Radio ģenerāldirektoru.

[6.3] Šaubu gadījumā tiesību norma un līdz ar to no tās izrietošās tiesiskās attiecības uzskatāmas par publiski tiesiskām.

[6.4] Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2005.gada 6.decembra lēmumā, ar kuru atteikts *U.D.* prasības pieteikumu, norādīts, ka konkrētais strīds ir izskatāms administratīvā procesa kārtībā. Gan administratīvajai tiesai, gan vispārējās jurisdikcijas tiesai, atsakoties pieņemt pieteikumu, tiek liegtas Satversmes tiesā noteiktās tiesības uz lietas izskatīšanu tiesā.

[7] *U.D.* uz tiesas sēdi nav ieradies, bet iesniedzis lūgumu izskatīt blakus sūdzību bez viņa klātbūtnes. Senāta Administratīvo lietu atzīst, ka blakus sūdzību iespējams izskatīt bez *U.D.* piedalīšanās.

Motīvu daļa

[8] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 2.panta 2.punktu viens no šā likuma mērķiem ir pakļaut tiesu varas kontrolei tādas izpildvaras darbības, kuras attiecas uz konkrētām publiski tiesiskajām attiecībām. Administratīvais process savā būtībā ir

valsts attiecības ar personu no vienas puses un privātpersonu no otras puses. Lai tiesa administratīvā procesa kārtībā varētu izskatīt lietu, ir nepieciešams konstatēt, kādā tieši veidā ar konkrētas iestādes darbību (vai bezdarbību) konkrētajā gadījumā ir noticis individuāli noteiktas personas tiesību vai tiesisko interešu aizskārums. Turklāt, šim aizskārumam jābūt izdarītam valsts pārvaldes jomā. Nav nozīmes tam, vai konkrētā institūcija, kuras darbība tiek pārsūdzēta, institucionāli iekļaujas valsts pārvaldē. Administratīvā procesa likuma izpratnē iestādes jēdziens piemērojams, ievērojot tā funkcionālo aspektu. Citiem vārdiem, ir būtiski, vai saskaņā ar ārējiem normatīvajiem aktiem tiesību subjekts konkrētajā gadījumā ir apveltīts ar varu valsts pārvaldes jomā.

[9] No *U.D.* pieteikuma izriet, ka viņš vēlas, lai tiesa izvērtētu Padomes rīcību par to, ka, neskatoties uz visvairāk iegūtajiem punktiem konkursā par Latvijas Radio ģenerāldirektora amatu, *U.D.* tomēr šajā amatā apstiprināts netika. Pieteikumā ietverts prasījums atzīt par pieņemtu Padomes 2005.gada 3.novembra lēmuma projektu par konkursa uzvarētāja apstiprināšanu par Latvijas Radio ģenerāldirektoru un uzlikt par pienākumu Padomei iesniegt pieteicējam noslēgšanai darba līguma projektu. Gan Administratīvās rajona tiesas tiesnese, lemjot par lietas ierosināšanu, gan Administratīvā apgabaltiesa atzinušas, ka šāds prasījums nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā, jo nevar uzskatīt, ka konkrētajā gadījumā Padomes rīcība atzīstama par veiktu publisko tiesību jomā. Senāta Administratīvo lietu departaments pievienojas šim viedoklim.

[10] Saskaņā ar Radio un televīzijas likuma 4.panta otro daļu raidorganizācijas (radio un televīzija) sabiedriskajās un komerciālajās raidorganizācijās, cita starpā, tiek iedalītas pēc īpašuma formas. Atbilstoši šā likuma 5.panta pirmajai daļai sabiedriskās raidorganizācijas izveido, ieguldot raidorganizāciju pamatkapitālā valsts īpašumu. Turpat arī noteikts, ka Latvijas Radio ir sabiedriska raidorganizācija un darbojas kā bezpeļņas uzņēmējsabiedrība (sabiedrība ar ierobežotu atbildību). Minētā likuma 57.pants reglamentē Latvijas Radio uzņēmējdarbības principus, šā panta pirmajā daļā atrunājot, ka Latvijas Radio dibināšanas, reģistrācijas un darbības noteikumus nosaka uzņēmējdarbību regulējošie normatīvie akti, kā arī statūti. Secināms, ka valsts šajā gadījumā veic komercdarbību un līdz ar to darbojas privāto tiesību jomā, kā to paredz Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.pants. Latvijas Radio atbilstoši šā panta otrajai daļai kā bezpeļņas sabiedrība ar ierobežotu atbildību ir reģistrēta komercreģistrā.

[11] Padome saskaņā ar Radio un televīzijas likuma 41.panta pirmo daļu ir iestāde, kas pārstāv sabiedrības intereses elektronisko sabiedrības saziņas līdzekļu jomā un uzrauga, lai to darbībā tiktu ievēroti likumi, kā arī nodrošināta vārda un informācijas brīvība. Reglamentējot Padomes kompetenci, minētā likuma 46.panta trešā daļa, cita starpā,

paredz, ka Padome pārvalda valsts kapitāla daļas Latvijas Radio, apstiprina tā statūtus, ieceļ ģenerāldirektoru, izveido revīzijas komisiju un apstiprina valdes sastāvu. Likuma 57.panta trešajā daļā noteikts, ka Padome veic dalībnieku pilnsapulces funkcijas. Likuma 59.panta pirmajā daļā, cita starpā, noteikts, ka Padome, noslēdzot darba līgumu, uz pieciem gadiem ieceļ Latvijas Radio ģenerāldirektoru.

[12] Izvērtējot šā lēmuma 10. un 11.punktā minētās tiesību normas, secināms, ka Padomes kā valsts kapitāla daļu turētājas kompetence attiecībā uz Latvijas Radio ir tikai un vienīgi privāttiesiska rakstura. Valsts pārvaldes iekārtas likuma 87.panta otrā daļa tiešā tekstā paredz, ka gadījumā, ja publiska persona darbojas privāto tiesību jomā, uz to attiecas likumi, kas reglamentē privāttiesiskus darījumus vispār, ciktāl šo darbību neierobežo citi normatīvie akti. Tas attiecas arī uz ģenerāldirektora iecelšanu, jo šajā gadījumā lēmumu attiecībā uz Latvijas Radio kā komercsabiedrību Padome pieņēmusi kā šīs komercsabiedrības kapitāla daļu turētāja, izlemjot, ar kuru pretendentu noslēdzams darba līgums. Apstākļi, ka pirms šā darba līguma noslēgšanas Padome izsludina konkursu un pieņem lēmumu, pats par sevi nepadara šo lēmumu par publiski tiesisku. Jautājums par to, kura persona būs Latvijas Radio vadītājs, kopumā tiek risināts privāto tiesību laukā. Tas apstākļi, ka Padome citu ar likumu noteikto funkciju ietvaros rīkojas publisko tiesību jomā, nenozīmē, ka jebkura tās darbība pieskaitāma publisko tiesību jomai. Kā jau šā lēmuma 8.punktā minēts, administratīvajā procesā tiek vērtētas konkrētas publiski tiesiskās attiecības. Ja nav konstatējams, ka konkrētās kompetences realizēšanā institūcija ir apveltīta ar varu valsts pārvaldes jomā, tad šīs kompetences īstenošanas rezultātā radušos attiecību izvērtēšana nav administratīvās tiesas kompetencē. Ievērojot iepriekš teikto, atzīstams, ka nav pamatots blakus sūdzības arguments, ka konkrētajā gadījumā būtu piemērojama divpakāpju teorija. Konkrētajā gadījumā nav konstatējams, ka privātās tiesības (darba tiesiskās attiecības) tiek dibinātas ar publisko tiesību starpniecību. Līdz ar to atzīstams, ka lēmums par Latvijas Radio ģenerāldirektora apstiprināšanu netiek pieņemts publisko tiesību jomā, Padomi šā jautājuma risināšanā nevar uzskatīt par iestādi Administratīvā procesa likuma izpratnē un tās lēmumu - par administratīvo aktu.

[13] Ievērojot iepriekš teikto, Senāta Administratīvo lietu departaments atzīst, ka Administratīvā apgabaltiesa ir pamatoti konstatējusi, ka *U.D.* pieteikums nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā un līdz ar to atsakāms pieņemt, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 1.punktu. Apgabaltiesa ir pareizi norādījusi, ka konkrētā lieta piekrīt izskatīšanai vispārējās jurisdikcijas tiesā. Pie šāda secinājuma nonākusi arī vispārējās jurisdikcijas tiesa. Senāta Administratīvo lietu

departaments konstatē, ka *U.D.* paralēli iesniegtajam pieteikumam administratīvajā tiesā par šo pašu Padomes rīcību ir iesniedzis prasības pieteikumu vispārējās jurisdikcijas tiesā. Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2006.gada 1.marta lēmumu lietā Nr.CA-1898-06 secināts, ka nav pamata atzīt, ka attiecībās ar *U.D.* Padome realizē valsts varas pilnvaras valsts pārvaldes jomā, un jautājums par lietas ierosināšanu atbilstoši Civilprocesa likumam nodots jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā.

[14] Ņemot vērā šajā lēmumā minēto, Senāta Administratīvo lietu departaments atzīst, ka Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 14.februāra lēmums atstājams negrozīts, bet *U.D.* blakus sūdzība ir noraidāma.

Nolēmuma daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323.panta 1.punktu un 324.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments nolēma Atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 14.februāra lēmumu, bet *U.D.* blakus sūdzību noraidīt. Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs senators (paraksts) V.Jonikāns senatore (paraksts) J.Briede senatore (paraksts) D.Mīta